

Izveštaj o učešću potpredsjednika Vlade za vanjske i evropske poslove dr Filipa Ivanovića na forumu „EU susreće Balkan 5.0 – Geopolitika na raskršću: Trasiranje puta Balkana u konkurentnom svijetu“ održanog 18. septembra 2026. godine u Sofiji

Potpredsjednik Vlade Crne Gore za vanjske i evropske poslove Filip Ivanović boravio je u radnoj posjeti Republici Bugarskoj radi učešća na forumu „EU Meets the Balkans 5.0“. Tokom posjete održani su sastanci sa predsjednikom Vlade Republike Bugarske Rumenom Radevim, ministarkom vanjskih poslova Velislavom Petrovom Čamovom, predstavnicima Narodne skupštine Republike Bugarske, predsjednicima parlamentarnih odbora, kao i rektorom Univerziteta za nacionalnu i svjetsku ekonomiju Dimitrom Dimitrovim. Posjeta je imala izraženu političku, evropsku, ekonomsku i javnu dimenziju, sa posebnim fokusom na evropsku integraciju Crne Gore, podršku Bugarske u završnoj fazi pristupnog procesa, unaprjeđenje bilateralnih ekonomskih odnosa, saobraćajnu povezanost, turizam, infrastrukturne projekte i saradnju u oblasti obrazovanja i nauke.

Tokom sastanka sa predsjednikom Vlade Republike Bugarske Rumenom Radevim potvrđeni su veoma dobri i prijateljski odnosi Crne Gore i Bugarske i visok nivo političke saradnje. Potpredsjednik Ivanović zahvalio je Bugarskoj na kontinuiranoj podršci evropskom putu Crne Gore i ukazao na cilj da se preostale obaveze iz pristupnog procesa ispune u narednom periodu. Posebno je istaknut značaj Bugarske kao tradicionalnog partnera i zagovornika članstva Crne Gore u Evropskoj uniji, uz očekivanje da Sofija nastavi da zagovara crnogorsko članstvo kod drugih država članica. Predsjednik Radev pohvalio je sprovedene reforme i napredak Crne Gore u evropskim integracijama i ponovio snažnu podršku Bugarske članstvu Crne Gore u EU, potvrđujući spremnost da Bugarska u komunikaciji sa drugim državama zagovara članstvo Crne Gore. Posebno je istakao značaj prisustva crnogorskog vojnog kontingenta na istočnom krilu NATO-a u Novom Selu.

U oblasti ekonomije razgovarano je o daljem unaprjeđenju saradnje, posebno kroz održavanje Zajedničke mješovite komisije za ekonomsku saradnju i planirano potpisivanje sporazuma između privrednih komora dvije zemlje. Kao važan preduslov za intenziviranje bilateralnih odnosa izdvojeno je uspostavljanje direktne avio-linije između Crne Gore i Bugarske, pri čemu je sa crnogorske strane iskazana spremnost Aerodroma Crne Gore da, u cilju održivosti linije, odobri popuste na svoje usluge. Razgovarano je i o infrastrukturnoj povezanosti, uključujući Jadransko-jonski koridor i inicijativu „Srednji koridor“, kao i o razmjeni iskustava u korišćenju evropskih fondova za infrastrukturne projekte. Bugarska strana iskazala je spremnost da pruži ekspertsku podršku Crnoj Gori u pristupu EU fondovima, uključujući prenošenje iskustava i ukazivanje na greške koje treba izbjeći. Prepoznate su i mogućnosti saradnje u oblastima industrijskog razvoja, vještačke inteligencije i informacionih tehnologija. U oblasti turizma razmatrana je mogućnost razvoja zajedničkog turističkog proizvoda za udaljena tržišta, dok je u oblasti obrazovanja istaknut potencijal za jačanje saradnje univerziteta, razmjenu studenata i istraživača i realizaciju zajedničkih istraživačkih projekata.

Na sastanku sa ministarkom vanjskih poslova Bugarske Velislavom Petrovom Čamovom potvrđena je kontinuirana podrška Bugarske evropskom putu Crne Gore. Potpredsjednik Ivanović informisao je o planu da se u narednom periodu završe preostale reforme i ispune obaveze iz pristupnog procesa, nakon čega bi Evropska komisija trebalo da ocijeni ostvareni napredak. Posebno je istaknuta potreba da Bugarska nastavi da zagovara članstvo Crne Gore među državama članicama. Bugarska ministarka ocijenila je napredak Crne Gore potvrdom funkcionisanja principa „zasluga“ u procesu proširenja i izrazila uvjerenje da postoji podrška među državama članicama da se ostvareni napredak adekvatno vrednuje. Razgovarano je i o značaju ekonomskog povezivanja, pri čemu je ministarka istakla da je ekonomska diplomatija jedan od prioriteta bugarske Vlade, uz potrebu povezivanja kompanija i posmatranja regiona kao jedinstvenog ekonomskog prostora. Ponovo je potvrđena potreba za uspostavljanjem direktne avio-linije između dvije države.

Tokom susreta sa predsjednicom i članovima Grupe prijateljstva Bugarske i Crne Gore i predsjednicima nadležnih odbora Narodne skupštine Republike Bugarske potvrđena je spremnost za intenziviranje parlamentarne saradnje. Potpredsjednik Ivanović predstavio je plan završetka preostalih reformi i izrazio očekivanje da će bugarski parlament, nakon zaključenja pristupnog procesa i potpisivanja pristupnog ugovora, među prvim ratifikovati ugovor o pristupanju Crne Gore EU. Posebno je naglašen značaj razmjene iskustava sa bugarskim parlamentom u procesu evropske integracije, kao i potreba da bugarski parlamentarci u kontaktima sa drugim državama članicama nastave da zagovaraju članstvo Crne Gore. Dogovoreno je da se saradnja nastavi kroz intenzivnije kontakte grupa prijateljstva, odbora i parlamentarnih službi. U oblasti turizma prepoznate su mogućnosti za saradnju na razvoju zajedničkih turističkih proizvoda, unaprjeđenju povezanosti, planinskom i vinskom turizmu i zaštiti kulturne baštine.

Na sastanku sa rektorom Univerziteta za nacionalnu i svjetsku ekonomiju Dimitrom Dimitrovim istaknut je značaj intenziviranja saradnje sa Univerzitetom Crne Gore. Predloženo je povećanje razmjene studenata, istraživača i predstavnika akademske zajednice, kao i realizacija zajedničkih istraživačkih projekata i mogućnost uspostavljanja zajedničkih istraživačkih centara. Kao jedan od mogućih mehanizama izdvojen je Erasmus program, uz mogućnost zajedničkog apliciranja za sredstva iz evropskih i drugih fondova. Posebno su prepoznate mogućnosti saradnje u oblastima vještačke inteligencije, informacionih tehnologija i sajber bezbjednosti. Crnogorska strana predstavila je Regionalni centar za sajber bezbjednost i Naučno-tehnološki park u Podgorici kao potencijalne osnove za regionalnu saradnju. Sagovornici su se saglasili da je potrebno pristupiti zvaničnom potpisivanju ranije pripremanog Memoranduma o razumijevanju između Univerziteta za nacionalnu i svjetsku ekonomiju i Univerziteta Crne Gore.

Na forumu „EU Meets the Balkans 5.0“ razgovarano je o evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, regionalnoj povezanosti i ulozi regiona u konkurentnom međunarodnom okruženju. Bugarska ministarka vanjskih poslova istakla je potrebu ubrzanja procesa proširenja uz očuvanje principa zasnovanog na individualnim zaslugama. Posebno je naglašeno da je Crna Gora među najnaprednijim kandidatima i da je pokazala političku volju i posvećenost reformama. Kao važni

elementi budućeg procesa izdvojeni su regionalna saobraćajna, energetska i digitalna povezanost, jačanje otpornosti na hibridne prijetnje i zaštita kritične infrastrukture, ekonomska saradnja i ulaganje u ljudski kapital. Istaknuta je i potreba da građani konkretne koristi od evropskih integracija osjete i prije formalnog članstva, kroz instrumente poput Plana rasta, SEPA i besplatnog rominga.

Potpredsjednik Ivanović predstavio je napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu, sa gotovo 60% privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja, i ponovio cilj završetka pregovaračkog procesa do kraja godine i članstva u EU do 2028. godine. Naglasio je da proces mora ostati zasnovan na zaslugama, da svaka država koja ispuní kriterijume treba da napreduje bez nepotrebnog odlaganja i da „road maps“ za najnaprednije kandidate ne smiju postati mehanizam za usporavanje procesa. Posebno je ukazano na potrebu jasnog i pravičnog pristupnog ugovora, kao i na značaj konkretnih informacija o budućim mehanizmima zaštite. Crna Gora je istakla i opredijeljenost za evropsku integraciju cijelog Zapadnog Balkana i nastavak pružanja stručne podrške drugim kandidatima.

Na forumu su predstavljani i stavovi drugih učesnika iz regiona i država članica EU. Zajedničke teme bile su potreba za očuvanjem reformskog zamaha, principa zasnovanog na zaslugama, regionalne saradnje, dobrosusjedskih odnosa, postepene integracije i borbe protiv dezinformacija i hibridnih prijetnji. Posebno je istaknuta važnost regionalne povezanosti i mogućnost da napredak najuspješnijih kandidata doprinese trgovini, investicijama i konkurentnosti cijelog regiona.

Potpredsjednik Ivanović održao je i predavanje studentima Međunarodnih odnosa Univerziteta za nacionalnu i svjetsku ekonomiju na temu „Proširenje Evropske unije kao strateški interes: Crna Gora i budućnost procesa evropske integracije“. Predstavljen je tok pristupnih pregovora Crne Gore, stepen usklađenosti domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i napredak ostvaren u zatvaranju pregovaračkih poglavlja. Posebno je istaknuta kontinuirana podrška Bugarske evropskom putu Crne Gore i značaj članstva Crne Gore i drugih država Zapadnog Balkana za dugoročnu stabilnost, bezbjednost i povezivanje regiona sa evropskim političkim, ekonomskim i institucionalnim prostorom. Organizovan je i intervju za bugarsku televiziju bTV, u okviru kojeg je predstavljen napredak Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Posjeta potpredsjednika Vlade Crne Gore Republici Bugarskoj predstavljala je važnu priliku za intenziviranje političkog dijaloga i predstavljanje ključnih vanjskopolitičkih prioriteta Crne Gore u završnoj fazi procesa evropske integracije. Najvažniji politički rezultat posjete jeste potvrda nedvosmislene i čvrste podrške Bugarske evropskom putu Crne Gore, uz spremnost bugarske strane da ovu podršku nastavi i konkretizuje u narednim fazama pristupnog procesa. Istovremeno, posjeta je otvorila konkretne mogućnosti za unaprjeđenje ekonomske saradnje, saobraćajne povezanosti, turizma, korišćenja evropskih fondova, parlamentarne saradnje i saradnje u oblasti obrazovanja, nauke i novih tehnologija. Posebnu vrijednost predstavljala je javna dimenzija posjete kroz učešće na forumu „EU Meets the Balkans 5.0“, intervju za bTV i predavanje studentima, čime su ključne poruke Crne Gore o evropskoj integraciji predstavljene političkoj, diplomatskoj, akademskoj i široj javnosti. Imajući u vidu ostvarene kontakte i nivo

saglasnosti sa bugarskim sagovornicima, potrebno je u narednom periodu posebnu pažnju posvetiti praćenju dogovorenih aktivnosti, naročito podršci Bugarske u završnoj fazi pristupnog procesa, uspostavljanju direktne avio-linije, radu Zajedničke mješovite komisije za ekonomsku saradnju, saradnji u korišćenju EU fondova i jačanju institucionalne i akademske saradnje.